



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvvm Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

39 In consulendo taciturnum esse, non festinum, & c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

SIGNVM XXXIX.

IN CONSVLENDO TACITVRNV M, *In consu-
leno taci-
turnum, &
non festinū
esse.*
seu secretum, & arcanorum fidum custo-
dem, & non festinum, sed gra-
uam esse.

Quatuor veræ prudentiæ noueræ in rerum
agendarum deliberationibus sunt vitandæ,
præcipitatio, affectus animi, pertinacia, & vana
inopia seu arrogantia. Præcipitatio namque im-
prouida & cæca est, & non deliberat: (Liu. autem
ait, lib. 22. Qui cupit, festinat; & qui festinat, euer-
tit:) affectus excæcat, pertinacia bonis consilijs
portâ occludit, & firmus arrogantia, quamcumq;
deliberationem ingreditur, eam sine fructu dis-
soluit, & omnia, quò aspirat, inficit. Liu. lib. 35. Cō-
silia audacia prima specie lata sunt, tractatu dura,
euentu tristia. Silentium verò est optimum & tu-
tissimum rerum administrandarum vinculum.
(Val. lib. 2. c. 2. Curt. lib. 4.) Consilium à silendo, ait
Festus Pomp. est dictum: arcana enim consilia si-
lento sunt obsignanda, & secretum est anima
consilij. Hinc i. Q. Metellus Pius dicebat: Si consilij
mei interior em tunicam consciam esse texsero, con-
sumo eam cremari iubebo: adeò solebat cōsilia sua
occultare, nemini communicare, & ne ab hosti-
bus interceptentur, prouidere. *

*Vide sig-
num 19.*

** Val. lib.*

7. c. 9. Frōt.

lib. 1. c. 1.

*Vide de
Silentio.*

Martini IV. Pontificis legato respondebat
Petrus Aragonia Rex, interior em se tunicam la-
ceraturum, si illam arbitraretur suarum cogita-
tionum consciam fieri posse. Quare Consiliarij
quidquid serò statutum & conclusum fuerit, si-
lento & taciturnitate comprimant: si enim qui
amici alicuius consilium aperit & prodit, odio
dignus

dignus iudicatur, quo tandem scelere ille al-
bitur, qui Principis consilium de Reip. salute,
propria dignitate, de publico officio, & de
gione, contra datam fidem, cum alio, qui non
particeps consilij eiusdem communicat, &
proditores suspendi debere probat Guido
decif. 589. Raphaël Archangelus, *Tob.* 1. an-
eramentum Regis abscondere bonum est, &c.

3. *Alphonsus Aragonia Rex* dicebat, si siate
Rep. nasci sibi contigisset, se ante Curiam
Positorio Templum ædificaturum, ut in
tres conscripti, antequam in Senatum ven-
affectus deponerent.

4. *Fridericus III. Imp.* conuocatis aliquibus
Senatoribus, *Vtinam*, inquit, *mei Consilia*
res secum in Palatium ne adferrent (in Palatium
stibulo deponerent,) *ut & illi bene consulerent*
tanto ego facilius bona consilia à malis discer-
possem, simulationem, & dissimulationem. De
Principes commodis publicis rectè con-
non posse, propter Consiliariorum priuato-
fectus. (*AEu. Syl. 3. de gestis Alph.*) Ex animo
bent loqui Consiliarij, ne conscientia à Deo
data refragentur, & Principem in discrimen
exitium adducant.

5. *Carolus V.* dicebat: *Quemadmodum Saturnus*
Planetarum supremus, omniumque distinetur
uertitur; ita Principibus conuenit nihil pra-
tanter aut inconsideratè agere. Rationis enim
consilij maximè inimica est celeritas: quia
res potest esse eadem festinata simul, & ex-
nata. (*Apul. de Deo Socr.*) Ideo celeritatem
nitentia, sed sera & inutilis sequitur, cum pra-
pitata raptim consilia neque reuocari, neque

integrum restitui possint. (Liu. lib. 1. de c. 4.) Festinationem sequitur error, errorem infelicitas, infelicitatem poenitentia. Hinc Lucian.

Consilio adde moram, praecipue sententia fallit.

Sat cito, si sat bene: sat fit celeriter, quidquid fit satis bene: et mit weils eh: wigs / dan wags. Sall. Prius quam incipias, consulto; ubi consulueris, mature facto opus est. Thucyd. lib. 3. hist. in Orat. Diodoti ait: Consilio & recta menti maxime contraria esse festinationem & iram, quorum alterum est sine cogitatione, alterum habet errantes impetus, & breuem cogitationem. Greg. Naz. ait: *ὁ μὲν βέλτερος βέλτερον μὲν χροῖον*: Nullus consiliarius melior est tempore. Plato: Opiniones colare oportet ut aurum. Proverbiū: Annus producit segetes, non ager. Vidit hoc & expendit I. Augustus Caesar: nam ut testatum cunctis faceret quantum Reip. adferat detrimenti inconsulta celeritas, & dicere in sermonibus, & scribere in epistolis solebat: *σπεῦδα βραδέως*, festina, lentè. Experientia testatur eum, qui nimium properat, serius plerumque absolueret, non aliter atque ijs, qui perturbati festinant, accidere solet, ut vestem aliquando, aut calceos perversè induant, quæ res postea moram adferat. Plato.

2. *Vespasianus Imp.* quo doceret festinationem non solum in consilijs, sed in omnibus etiam rebus maxime damnolam esse, in nummis suis anchoram cum delphino pisce exprimebat. Anchora enim quoniā nauim remoratur, sistitq; tarditatem designat; delphinus, quod natando celerimum sit animal, velocitatem indicat, atque ita ex his duobus contrarijs maturitatem significabat.

R bat,

bat, quam binis verbis his designabat Augustus
Festina lentè. Suet.

3. Legatis Thebanis instanter petentibus ad
gesilao, vt sibi responsū daret: *Annō, inquit, cum*

cum seria res agitur, in mora multū esse cōsilio.

4. *Mauritius* Tiberij II. Imp. supremus exerci-
tuum Præfectus, sic inscitiam audacię matrem
se depulit, vt in temeritate periculum, in cun-
tione securitatem esse cehseret. *Euag. lib. 5. c. 1.*

5. *Carolus V. Imp.* moderata semper consilia
lidis & inconsultis anteposuit: efferenti quæ
ei Iulij Cæsaris Cōmentaria, vnde constabat
de Cæsare varias celeritate nactū esse victor
respondit: *Veteres vnicū tantū sinē sibi propo-*

honorē: at Christianis duos propositos esse sin-

norē & animæ salutē. Guil. Zenocarus l. 5. C. 1.

6. *Thomas Morus* ad matura consilia Regum
nistros semper cohortabatur, imò quò nihil
bene examinatum in consilio statueretur, centū
quo die primū quid in eo proponeretur, &
de eodē disputandū, sed in proximū conueni-
differendū, ne quis, quod in buccā primò ve-
temerē effuciat, ac ea postea excogitet, quibus
creta sua tueatur, malitq; salutis publicæ, &
existimationis & opinionis suæ iacturam fac-
peruerso quodam ac praposterò pudore, ma-
tio parum prospexisse videatur. *Lib. 2. Vtopia.*

7. *Alex. Severus* proposita re Consiliariū
spatium ad disquirendum cogitandumq; da-
ne de rebus sæpe ingētibus incogitati senten-
dicere cogentur. Nō certē de rebus in con-
adductis præcipitare licet sententiā. Delibe-
dum est diu, quod statuendū est semel. *Liu. 1. 1.*

ait: Omnia non properanti clara certaq; sunt.

ratio verò improuida est, & caca. & Tac. lib. 1. Sceleria impetu, consilia mora valescunt. Ludouic. Grana. quinq; cautiones vult à deliberantibus obferuari. 1. est, vt à diuino Numine consilium aspiciatur, sine cuius ope in irritum cadunt humana consilia. 2. mentis acie dirigere & intedere non modò ad substantiã rei, verùm etiã ad circumstantias, easq; diu multumq; instar iudicij trutinę appensas librare: nam quandoq; neglectus vnus circumstantiæ articulus omnem eneruat, si non euerit, consultationem. 3. Re sic sapiculè apud se examinata, eam conferre cum Consultoribus: quæ enim cogitata sine cõsilio exsequimur haud ferme bonũ exitum consequuntur. Ideò sapiens monet, Ne sis sapiens apud te metipsum. 4. Spatiũ *Prou. 3.* deliberationi dandũ; mora quippe interposita, & stiora tibi sunt omnia, & certiora. Rectè enim ait A. Gabinius, apud Dionẽ lib. 16. *Præp. prætemeritate in rebus gerendis multoties dandum se res contra accuratã cõsiderationẽ, ab initio adhibita, in actionibus perdurare, omnibusq; emolumẽto cedere.* quatuor prædictas prudẽtiã nouercas fugere.

In subito tamen discrimine aliquando cunctatio est noxia. Hinc Tac. lib. 1. ait: Cunctatione non esse opus, vbi perniciosior est quies, quã temeritas: sed hæc, licet deliberandũ sit tardè, tamẽ celeriter sunt exsequenda, quę semel deliberata sunt. (*Arist. de Mor. c. 9. Demosth. 1. Philip. Sallust. in Procemio Catiliniarum: Antequam incipias, &c.*

Vt maturum, & non præceps sit Consilium, remouenda ab eo est fiducia: quia hæc suã, alienamue potentiã iniusta iudicij trutina ponderat, exitusq; felices, vt plurimũ, incõsulcè præfagit, in dũ arripit in antecessum ipsa cogitatione. Quoniam

Quam periculose
sum sibi
magnos sibi
spiritus sumere ad
fidendum.

Mardonius regiae potentiae fiducia Xerxe Rege
calido & inconsulto consilio incitabat ad bellum
non necessarium, consilium hoc exitu turpiter
fuit. Nam Xerxes post pugnam ad Salaminam in fugam se dedit; Mardonius autem, consilio
stor, turpissimè à quodam Spartano interfecit.
Ludouicus XI. Gall. Rex, lentus erat & tardus
in arduis deliberationibus. *Commodus* in
Com. Imp. Leo filium suum monebat: *Delibe-*
tardè, nisi aliqua necessitas celeritatem require-
at ubi consulueris, festinanter exsequere. *Opus*
de appar. bell. Carolus V. dicere solebat, non
Principum fortunam & felicitatem consiliorum
consilij, & eorum exsequutione: & in consilio
quidem iudicio opus esse, in exsequutione
celeritate & multa fiducia: tarditatem autem
consilij esse. celeritatem exsequutionis; vtrumque
porrò simul iunctam, esse quintam essentiam
dabilis Principis & Consiliarij prudentis. *Se-*
vinus de dictis & factis Caroli. Nonnulli scribunt
rectè consultare, nec commodum scire cogitationem
exsequi, procedere ab ingenio maximo, & cogitatione
prudentia, qua non frequenter pollent acriter
ingenia: scire autem aptè exsequi, & minus
consultare, id esse multae prudentiae, & ingenio
non planè magni, quòd plurimùm requiratur
prudentiae in eo, qui consulta & deliberata de
decorè exsequi debet. *Vide D. Ioan. à Chocoma-*
Thef. Pol. lib. 3. c. 20. Nunquam autem Magister
cogitationes suas de Rep. semper infirmo, &
terdum infido sexui foemineo committet: nec
negotij publicis cum illo communicabit, nisi
illud & turpe sit & minimè tutum. *Quia Alex-*
ander Severus per pietatem nimis matri se adhibuit.

se euerit. Herodianus lib. 6. ait de matre: *Omnes illius (filii) generosos spiritus retundebat, suadens alios potius periclitari pro se sineret, quam ut ipse in acie confisteret.* Maria Emanuelis Lusitani vxor negotijs publicis nunquam se admiscebat, &c. Licet hunc sexum audire, non semper auscultare. Bonum germanumque eius opus est pacare, mitigare, & afflictos iuuare. Hinc Homerus in Arete Alcinoi: *At que inter ciues & amicos iurgia sequitur.*

SIGNVM XL.

CONSTANTIAM IN OMNI RE *Constantem esse.*
honestam gerendam, consilioque capiendam seruare.

1. CVM Socrates aliquando consiliarius fuisset, Senatoriumque iuramentum inisset, quo continebatur, secundum leges consilium daturum, qui cognitor populi iureret, cumque populus contra leges voluisset nouere illos Duces, qui cum Thrasyllo & Erafinide fuerant, communi omnium sententia interimere; nouit ille suum calculum adiungere. Neque aut iram populi, aut indignationem potentium timuit; sed pluris fecit sacramentum seruare, quam populo & magnatibus, præter iustitiam, placere & gratificari. *Xenoph. lib. 1. de dict. & fact. Socr. Vide Cic. 1. de Off.*

2. Cum Metellus Numidius Censor Romanus animaduerneret, quod tenderent Saturnini Tribuni pleb. funesti conatus, quantoque malo Reip. nisi his occurreretur, erupturi essent, in exiliū, quam